

MINISTERIE VAN JUSTITIE
Directie Vreemdelingenzaken
nr. AJZ 1334/E-633-A-351

Op te bergen achter Deel C van de
Vreemdelingencirculaire
(na de aanschrijving van 9 januari
1979)

's-Gravenhage, 6 december 1979

Aan de Procureur-Generaal,
fgd. Directeuren van Politie;
de Hoofden van plaatselijke politie;
de Commandant der Koninklijke
Marechaussee;
het Ministerie van Financiën
(Directie Douane);
de Chef Rivierpolitie te Rotterdam.

Onderwerp: bijstand vreemdelingen

De ontwikkeling in de opvattingen omtrent bijstandverlening aan vreemdelingen heeft geleid tot nadere bezinning op de wijze waarop in de praktijk aan de Algemene Bijstandswet in relatie tot de Vreemdelingenwet toepassing zou dienen te worden gegeven.

Het overleg dat dienaangaande tussen mijn ambtgenote van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en mij werd gevoerd, heeft ertoe geleid dat mijn ambtgenote voornoemd aan Burgemeesters en Wethoudere der gemeenten een daartoe betreffende circulaire doet uitgaan, van de inhoud waarvan u door aangehecht exemplaar in kennis wordt gesteld.

Hoewel de circulaire bestemd is voor de gemeenten (de Gemeentelijke sociale dienaten) als uitvoerders van de Algemene Bijstandswet, moge ik u verzoeken, zulks gelet op de raakpunten in het beleid van de Ministers van Justitie en van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk ten deze, de inhoud ervan nauwkeurig te bestuderen, en daarmee voor zoveel u aangaat, rekening te houden.

In verband met het getelde in punt 7 van de circulaire

betreffende **bijstand** aan vreemdelingen die niet beschikken over een geldige verblijfstitel, doch wier verblijf bekend is bij het bevoegde gezag, moge ik u " ten overvloede " de artikelen 39, 43 en 45 van het Voorschrift vreemdelingen onder de aandacht brengen. Krachtens deze artikelen, zal **in** de gevallen **waarin** de uitzetting opgeschort is hiervan blijken uit een gedateerde aantekening **in** het **identiteits-**papier van de vreemdeling, dan wel onder meer in het geval dat de vreemdeling om asiel of toelating als vluchteling heeft gevraagd, uit een **aantekening** op een inlegblad. Voorts is voor u van belang het gestelde in de punten 8, betreffende bijstand aan illegaal hier te lande verblijvende vreemdelingen, en 9.1, betreffende Surinamers. Wat het gestelde in punt 9.2, inzake bijstand en garanten, betreft, moge ik u verzoeken in voorkomend geval mij omtrent de **financiële** positie van de door de vreemdeling in kwestie als garant aangewezen persoon, en de vraag of diens bereidheid en vermogen om als zodanig op te treden als **serieus** en **aanvaardbaar kunnen** worden aangemerkt, in uw voorstellen betreffende de verlening van een vergunning tot **verblijf** uitvoerig te blijven inlichten.

Aangezien inzending van de staat van inlichtingen, bedoeld in de inmiddels ingetrokken Rijksbijdrageregeling vreemdelingen (zie **Vc**, Bijlage **C9**, onder B), art. 6, voor het vervolg zal **uitblijven**, en niet gerekend zal kunnen worden op automatische berichtgeving van de zijde van de Gemeentelijke sociale diensten aan de hoofden van plaatselijke politie omtrent **bijstandverlening** aan vreemdelingen, moge ik u verzoeken uwerzijds, in het bijzonder ter gelegenheid van de verlenging van de geldigheidsduur van vergunningen tot verblijf, zoveel mogelijk zelfstandig te **verifiëren**, of en over **welke** middelen de betrokken **vreemdeling** ter dekking van de kosten **van** zijn verblijf hier te lande kan **beschikken**.

In dit verband moge ik tevens uw aandacht vragen voor het gestelde onder punt 10 van de circulaire, betreffende het contact **tussen** de vreemdelingendiensten en de **Gemeentelijke sociale dienst**.

Ik moge voorts in uw herinnering roepen het gestelde in de circulaire van 1 december 1977, nr. AJZ 1334/E-633-318 (te vinden achter Deel C van de Vc), inzake het Europees Verdrag betreffende Sociale en Medische Bijstand. In aansluiting daaraan deel ik u mede dat inmiddels ook Portugal dit verdrag heeft geratificeerd, en dat daardoor ten aanzien van onderdanen van dat land die in het bezit van een geldige vergunning tot verblijf in Nederland verblijven, geldt wat in die circulaire omtrent bijstandbehoevende onderdanen van Verdragsluitende Partijen werd medegedeeld. Voor wat betreft de in art. 7 van genoemd Verdrag vermelde periode van 5 (cq. 10) jaren voortdurend verblijf op het grondgebied, waarna betrokkene niet meer op grond van bijstandbehoefte kan worden verwijderd, moge ik de bepaling van art. 14 van het Verdrag in herinnering roepen, inhoudende dat het tijdvak, gedurende hetwelk de betrokken persoon bijstand heeft genoten, bij de berekening van de duur van het verblijf buiten beschouwing blijft, behalve in geval van medioche behandeling voor acute ziekten of medioche behandeling van korte duur.

Indien de in de praktijk met deze circulaire opgedane ervaring u aanleiding mocht geven tot opmerkingen uwerzijds, zal ik het zeer op prijs stellen deze van u te vernemen.

DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE:

E.A. Haars

MINISTERIE VAN CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK

De colleges van **Burgemeester**
en **Wethouders** der **gemeenten**.

uw brief :

kenmerk: **DW-BO-XX 74677** ■

Rijswijk,

6 december 1979

onderwerp: **Bijstand aan vreemde-
lingen.**

gebouw :

Inleiding

Oe **bijstandverlening** aan **vreemdelingen** is de laatste jaren **aanzienlijk toege-**
nomen. Factoren die daarop van invloed waren, zijn de toename van het aantal
hier te lande **verblijvende** vreemdelingen, het **toenemend** aantal werklozen onder
de buitenlandse **werknemers** en de **groei** van het aantal **vluchtelingen** (A-status)
en **asielgerechtigden** (U-status). **Dit heeft** geleid tot een groot aantal vragen,
die **zowel** rechtstreeks **bij** het **ministerie** als **bij** de **provinciale** bureaus **binnen-**
kwamen. Vooral over de contacten tussen de uitvoerders van de Algemene **Bijstands-**
wet en de **vreemdelingendienst** worden de laatste jaren veel vragen gesteld.

De in "het veld" **bestaande** opvattingen over de **hulpverlening** aan vreemdelingen
en met name over de rol, die **de gemeente** als uitvoerder van de **Algemene**
Bijstandswet (A.B.W.) daarin speelt, zijn de laatste jaren geëvolueerd. Volgens
de huidige opvattingen moeten meer waarborgen worden **geschapen** voor de **bescher-**
ming van de rechtszekerheid van de **vreemdeling** en voor een goede **relatie** tussen
de **uitvoerders** van de A.B.W. en de **vreemdeling**. De **circulaire** van de toenmalige
Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk van 1 juli 1971,
nr. U 72328, waarin het **verantwoord nemen** van een **bijstandbeslissing** niet **mogelijk**
wordt geacht zonder **vooroverleg** met de **vreemdelingendienst**, wordt **beschouwd** als
niet voldoende in **overeenstemming** met een **dergelijk** uitgangspunt. **Dit heeft mij**
aanleiding gegeven **mij** in overleg met de **Staatssecretaris** van **Justitie** thans
opnieuw tot u te richten. **Hiermee** komt de zo **juist** genoemde **circulaire** van
1 juli 1971 te vervallen.

Bij de voorbereiding en de **formulering** van **deze** **nieuwe** **circulaire** is niet alleen
uitvoerig overleg gepleegd met **vertegenwoordigers** van het **Ministerie van Justitie**
(Directie Vreemdelingenzaken), ook daarin werden tevens betrokken het **Directoraat-**
Generaal voor de **Arbeidsvoorziening** van het **Ministerie van Sociale Zaken** en de
Directie Culturele Hinderheden van het **Ministerie van Cultuur, Recreatie en**
Maatschappelijk Werk. **Het** het oog op de **uitvoeringsaspecten** is aan dit **overleg**
ook deelgenomen door **vertegenwoordigers** van de **Vereniging van Nederlandse**

Bijlagen. **div.**

- Gemeenten -

Korrespondentie uitsluitend richten aan het postadres, met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

Postadres Postbus 9408
2200 HK RIJSWIJK
Tel.: (070) 94 93 93 / 94 92 33

Beroepadressen
BC - St W Churchlaan 368
M - St W Churchlaan 362

M - Steenvoerdijk 178
N - J. C. v. Marckenlaan 8.

CNM 218 805017

gemeenten en de **Vereniging D.I.V.O.S.A.**

nder ogen **is** gezien dat de positie van de vreemdeling **met** zich meebrengt, dat **ussen** hem en de **uitvoerders** van de A.B.W. wellicht minder gemakkelijk een **ertrouwensrelatie** ontstaat. Echter moet een dergelijke relatie ook voor de vreemdeling **mogelijk zijn**. Anderzijds mag dere relatie aan een goede samenhang tussen **lijstandsbeleid** en vreemdelingenbeleid **niet in** de weg staan. **Deze** belde **uitgangsunten zijn** te verenigen, **indien** de **gemeenten** als **uitvoerders** van de A.B.W. zich **elf** overtuigen van de status en de verblijfstitel van de **vreemdeling**. Om de gemeenten hiervoor zo goed mogelijk toe te rusten, wordt hierbij vrij **uitvoerige voorlichting** gegeven onder andere over de verschillende **verblijfstitels**. Daarnaast et ik in deze circulaire mijn standpunt uiteen ten aanzien van een aantal **voor c bijstandverlening** aan **vreemdelingen** relevante raken, met de **bedoeling** dat de **irculaire** aldus tevens richtinggevend zal zijn voor de gemeenten.

n **deze circulaire** komen achtereenvolgens de volgende punten aan de orde:

-) Verblijfstitels;
- !) **Bijstand** aan vreemdelingen **in** het **algemeen**;
 - i) **Toeristen** e.d. ;
 -) **Buitenlandse** werknemers;
 -) **Bijstand** aan toegelaten **vluchtelingen** en **asielgerechtigden**:
 - 5.1. Toegelaten vluchtelingen (A-status);
 - 5.2. Asielgerechtigden (B-status);
 - i) **Bijstand** aan vreemdelingen over **wier** verblijf overleg gaande **is**;
 - !) **Bijstand** aan **vreemdelingen die** niet beschikken over een geldige **verblijfstitel**, doch wier **verblijf** bekend **is** bij **het** bevoegde **gezag**;
 - }) **Bijstand** aan **illegaal hier te lande** verblijvende vreemdelingen;
 - }) Enkele **bijzondere** onderwerpen:
 - 9.1. **Surinamers**;
 - 9.2. **Bijstand** en **garanties**;
 - 9.3. De wet **arbeid** **buitenlandse werknemers**;
 - 0) De **contacten** **tussen** de Vreemdelingendienst en de C.S.O.;
 - L) **Beleids**toetsing.

i de **bijlagen A-0** wordt **meer** gedetailleerde **voorlichting** gegeven over aspecten van **vreemdelingenbeleid** die voor **het** gemeentelijke bijstandsbeleid van belang zijn.

• Verblijfstitels

De rechtmatigheid van het **verblijf** hier te lande van een **vreemdeling** berust op **een** geldige verblijfstitel. De **Vreemdelingenwet** maakt onderscheid naar aard en duur van het **verblijfsrecht**. Van de **verschillende verblijfstitels** en de daarmee **overeenkomende**, aan **vreemdelingen** afgegeven **verblijfsdocumenten** wordt **een** overzicht gegeven in bijlage A van **deze circulaire**. De **vreemdeling in** het **bezit** van een van de daar **genoemde documenten** kan daarmee de rechtmatigheid van zijn **verblijf zelf aantonen**.

2. Bijstand aan vreemdelingen in het algemeen

De in Nederland verblijvende **vreemdelingen** vallen voor de **bijstandverlening** in twee groepen uiteen:
de zogenaamde **verdragsvreemdelingen** en de **niet-verdragsvreemdelingen**.

Verdragsvreemdelingen zijn:

- A. onderdanen van landen die evenals Nederland partij zijn bij het Europees Verdrag betreffende sociale en medische bijstand, gesloten te Parijs op 11 december 1953, namelijk België, Denemarken, Bondsrepubliek Duitsland met inbegrip van het "Lana"Berlijn, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Malta, Noorwegen, Portugal, Turkije, het Verenigd Koninkrijk (Groot-Brittannië en Noord-Ierland), IJsland en Zweden;
- B. onderdanen van het Gemenebest van Australië, dit ingevolge de overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Gemenebest van Australië inzake Migratie en Vestiging, gesloten te 's-Gravenhage op 1 juni 1965; r
- C. hier te lande toegelaten vluchtelingen op wie het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen, gesloten te Genève op 28 juli 1951, van toepassing is;
- D. hier te lande rechtmatig verblijvende staatlozen op wie het Verdrag betreffende de status van staatlozen, gesloten te New York op 28 september 1954, van toepassing is.

Indien een vreemdeling behoort tot één van de hiervoren genoemde categorieën van verdragsvreemdelingen en ook overigens aan de desbetreffende verdragsbepalingen voldoet (hetgeen met name betekent dat hij in het bezit moet zijn van een geldige verblijfstitel als bedoeld in I), wordt hij voor wat betreft de verlening van de bijstand gelijkgesteld met een Nederlander. &halve wanneer hij behoort tot categorie D heeft hij ook dezelfde mogelijkheden van bezwaar en beroep. Van gelijkstelling met een Nederlander, derhalve van een plicht tot bijstandverlening, is evenwel nimmer sprake als de verdragsvreemdeling geen geldige verblijfstitel heeft.

Vaast het geval van de verdragsvreemdeling-zonder-verblijfstitel ontbreekt bedoelde rechtsplicht ook ten aanzien van alle niet-verdragsvreemdelingen, ongeacht of zij een geldige verblijfstitel hebben of niet. Ontbreekt de rechtsplicht, dan kan niettemin bijstand verleend worden op grond van artikel 84, eerste lid, A.B.W. Wordt daartoe besloten, dan moet de bijstandverlening zo veel mogelijk op dezelfde wijze plaatsvinden als bij Nederlanders.

Dat wil zeggen dat tussen Nederlanders en vreemdelingen geen ongerechtvaardigd verschil gemaakt moet worden ten aanzien van de toepassing van het Besluit landelijke normering, de toepassing van de rijksgroepsregelingen, het voorwaarden- en sanctiebeleid, enzovoorts. De in genoemd artikellid voorkomende zinsnede "op dezelfde voet als ware hij een Nederlander" geeft dat reeds aan en de jurisprudentie van de Kroon bevertigt het.

- m Omdat dit verdrag in Nederland van weinig of geen praktische betekenis is, blijft het in deze circulaire verder buiten beschouwing.

De vraag of in een concreet geval waarin geen **plicht** tot bijstandverlening bestaat van de **kan-bepaling** van artikel 84 A.B.W. gebruik gemaakt behoort te worden, behoeft geen bijzondere **moelijkheden** op te leveren **indien** en zo lang de betrokken **vreemdeling in het bezit is** van een **geldige** verblijfstitel als bedoeld onder 1. Bij gebleken **noodzakelijkheid** bestaat dan tegen **bijstandverlening** geen bezwaar. Wanneer echter een **verblijfstitel** ontbreekt, zal daaraan bij de **beoordeling** van het individuele geval aandacht geschonken moeten worden, **waarbij** onder andere het doel van het **verblijf** van de **vreemdeling** en de vraag in hoeverre het bevoegde gezag op de hoogte **is** van dat verblijf **in** aanmerking dienen te worden genomen. **Op dergelijke** gevallen, onderscheiden in een aantal **categoriën**, kom ik **hierna** onder 3-8 terug.

Indien een niet-verdragsvreemdeling of een **verdragsvreemdeling-zonder-verblijfs-titel niet** kan **instemmen** met een op zijn bijstandaanvraag genomen beslissing, kan **hij** geen gebruik maken van de in de A.B.W. gegeven rechtsmiddelen (bezwaar, beroep, hoger **beroep**) noch van artikel 45 A.B.W. (voorlopige **voorziening** door de voorzitter van gedeputeerde staten). Wel kan hij bij weigering van bijstand in strijd met een **in het algemeen rechtsbewustzijn** levend **beginsel** van **behoorlijk bestuur** aan de Kroon verzoeken een beslissing te **nemen** dat hem **bijstand** moet worden verleend (artikel 84, tweede **lid**, tweede **volzin**). Eventueel kan **hij** daarnaast aan de voorzitter van de Afdeling voor de Geschillen van Bestuur van de Raad van State verzoeken een voorlopige **voorziening** te treffen om te **voorkomen** dat hem een nadeel treft dat **als** onevenredig moet worden beschouwd **in** verhouding tot het **met** de weigering van de **bijstand** te dienen belang. De mogelijkheid daartoe berust op het **in** 1976 in werking getreden **artikel** 60a van de Wet op de Raad van State. Overigens **is** met betrekking tot de bijstandverlening aan **niet-verdragsvreemdelingen** van **dit artikel** tot dusver slechts **enkele** malen en **met** voor de betrokkenen negatief **resultaat** gebruik gemaakt.

• Toeristen e.d.

Afzonderlijke vermelding **verdienen** de **vreemdelingen** die **hier** te lande slechts gedurende korte **tijd** **verblijven**, b.v. als toerist. Vreemdelingen, **zowel** verdrags-**vreemdelingen** **bedoeld** in 2, onder A, als niet-verdragsvreemdelingen, **die** het voor-nemen hebben niet langer dan **drie** maanden c.q. slechts voor de duur van het hun verleende visum **in** Nederland te verblijven, **behoeven** **in** de regel niet over andere papieren te beschikken dan het voorgeschreven document voor **grensoverschrijding**. Aan **dit ongeclausuleerde** verblijf gedurende de zogenaamde "**vrije termijn**" (van drie maanden of de geldigheidsduur van het visum) is **wel** de **voorwaarde** verbonden dat de **vreemdeling** beschikt over de **nodige** bestaansmiddelen, inclusief de middelen voor de **bekostiging** van **zijn(terug)reis** naar een Land waar zijn toelating is ge-waarborgd (**in** de regel zijn eigen land). Beschikt hij daarover niet of niet **mer**, dan is zijn verblijf niet rechtmatig. Duurt het verblijf langer dan de "**vrije termijn**", dan is **in** elk geval een ver-blijfsvergunning vereist.

De **voorwaarde** dat de vreemdeling gedurende de "**vrije termijn**" over de nodige be-staansmiddelen dient te beschikken geldt **niet** voor **Belgen** en Luxemburgers. Ontbre-ken hun die **bestaansmiddelen**, dan is hun verblijf gedurende die termijn **niettemin** rechtmatig **in** de **zin** van de **vreemdelingenwetgeving**.

Dit laatste betekent **echter** niet dat er een **rechtsplicht** tot bijstandverlening bestaat. **Het** Europees Verdrag **betreffende** sociale en **medische** bijstand, waaronder ook **Belgen** en Luxemburgers vallen, **verplicht** **namelijk** ingevolge artikel 1, **juncto**

artikel 11(a) alleen tot **bijstandverlening**, wanneer ten aanzien van de betrokken **verdragsvreemdeling** een Nederlandse "verblijfs- of soortgelijke andere vergunning" van kracht is. Aangezien onderdanen van verdragslanden die slechts gedurende de "vrije termijn" hier zullen **verblijven**, in het algemeen wel de **beschikking (moeten)** hebben over de voorgeschreven **grensoverschrijdingsdocumenten** maar niet in het **bezit** zijn van een Nederlandse **verblijfs- of een andere soortgelijke** door het bevoegde gezag verstrekte vergunning, heeft bedoeld verdrag voor hen geen enkele betekenis.

Aan toeristen-zonder-geld behoort in het **algemeen** geen bijstand verleend te worden (zie ook 8, eerste alinea). **Zij verblijven** hier onrechtmatig - Belgen en Luxemburgers daargelaten - en dienen het land terstond te verlaten. Indien **zij** de terugreis niet **kunnen** bekostigen **uit financiële hulpbronnen** in hun **eigen** land (eigen middelen of die van b.v. familie, **reisorganisatie**, overhel⁴ of met **hulp** van hun consul) kunnen **zij** zich wenden tot de **vreemdelingenpolitie**. Dit **ligt** anders **bij** b.v. **een** plotselinge opneming **in** een Nederlands **ziekenhuis**. Terugkeer naar eigen land is dan niet terstond mogelijk. Of **in** een dergelijk geval bijstand verleend wordt, zal mede afhangen van de zo **juist** bedoelde **financiële** hulpbronnen, waartoe **uiteraard** ook een ziektekosten verzekering gerekend moet worden. Een **wettelijke verplichting** tot **bijstandverlening** bestaat echter ook dan niet, noch uit hoofde van het Europees Verdrag noch **uit** hoofde van **de** A.B.W. (artikel 1 juncto artikel 84).

Het **imperatieve artikel 10** A.U.W. **doet** hieraan geen **afbreuk**, daar **dit** artikel de **in** artikel 1 bedoelde **Nederlander** betreft, **alsmede** die **vreemdeling** die onder de **werking** van een verdrag valt. **Dit** laatste **is**, zoals reeds **opgemerkt**, niet het geval met een toerist-zonder-geld, zodat **artikel 10** met zijn **dwingende** karakter niet op hem toegepast behoef te worden.

4. Buitenlandse werknemers

Aan een **legaal** hier **verblijvende** buitenlandse **werknemer** die werkloos **is** geworden en geen afspraak (meer) heeft op W.W.- of W.W.V.-uitkering, kan op dezelfde wijze bijstand-morden verleend als aan een Nederlander die al of niet **onvrijwillig werkloos is**.

De **bijstand** kan zonder meer worden **voortgezet** zo lang de betrokkene **zijn** **verblijfsvergunning** **behoudt**. Een dergelijke vergunning kan worden ingetrokken of niet verder verlengd, wanneer niet **meer** wordt voldaan aan de aan de **verstrekking** van **een** verblijfsvergunning ten grondslag liggende **voorwaarde**: het **verrichten** van arbeid in **loondienst**. Intrekking is ook **mogelijk** als de betrokkene niet (meer) **voorziet** in de **bestaanskosten**. Van deze door de Vreemdelingenwet geboden mogelijkheden wordt echter slechts een beperkt gebruik gemaakt.

Ten aanzien van **onvrijwillig** werkloos geworden **vreemdelingen** wordt in het algemeen de **beleidslijn** gevolgd, dat de **verblijfsvergunning** doorloopt gedurende de gehele lopende **jaarperiode**, terwijl daarna zelfs nog **één** verlenging van de geldigheidsduur volgt van maximaal **één** jaar. Wanneer pogingen tot **het verkrijgen** van werk, al dan niet **met** behulp van de **g.a.b.'s**, alsdan **nóg** niet tot resultaat hebben geleid, wordt **in** de **regel** van verdere verlenging van de **geldigheidsduur** van de verblijfsvergunning afgezien. Dit betekent het einde van het verblijfsrecht. Het verblijf **zelf** kan echter daarna nog enige tijd worden toegestaan, b.v. wanneer de betrokkene **gebruik** maakt van de hem door de **vreemdelingenwetgeving** geboden rechtsmiddelen (zie 7).

5. Bijstand aan toegelaten vluchtelingen en asielgerechtigden

In bijlage B wordt een **uiteenzetting** gegeven over de organisatie van de **hulpverlening** aan die vreemdelingen, die de status van toegelaten vluchteling (A-status) of van asielgerechtigde (B-status) verkregen hebben. Voor wat betreft de bijstand geldt het volgende.

5.1. Bijstand aan toegelaten vluchtelingen (zie bijlage A sub d).

Toegelaten vluchtelingen (A-status) worden voor wat de toepassing van de **A.B.W. betreft, volledig** met Nederlanders gelijkgesteld, dat **wil zeggen** dat zij op dezelfde **voet** als dezen recht op bijstand hebben, alsmede de bevoegdheid tot **gebruikmaking** van de rechtsmiddelen en van de **mogelijkheid** een verzoek **in te dienen om** een voorlopige voorziening ex artikel 45 van de **A.B.W.** Dit geldt zowel voor uitgenodigde als voor spontane vluchtelingen. Uitgenodigde vluchtelingen **hebben** echter geen behoefte aan bijstand, zolang zij nog niet **definitief** gehuisvest **zijn (zie bijlage B).**

5.2. Bijstand aan asielgerechtigden

Zoals in bijlage B nader **is** uiteengezet, zijn **asielgerechtigden** (B-status) **geén** vluchteling **in de zin** van het **Vluchtelingenverdrag**. Voor hen geldt **derhalve** de regel van artikel 94, eerste lid, A.B.W. dat bijstand **kán** worden verstrekt zonder dat daartoe een rechtsplicht bestaat.

Wanneer de asielgerechtigde echter onderdaan is van een land, dat partij **is bij** het Europees Verdrag betreffende **sociale** en medische bijstand, **is er - uit** hoofde van dit verdrag - **wél** sprake van een **rechtsplicht** tot bijstandverlening en wordt de betrokkene voor wat betreft de **toepassing** van de **A.B.W.** gelijkgesteld met een Nederlander.

6. Bijstand aan vreemdelingen over wier verblijf overleg gaande is

Het gaat **hierbij in** de regel om speciale groepen **vreemdelingen of** individuele **personen**, over **wie** veelal reeds het **nodige** overleg plaatsvindt tussen de betrokken overheden.

Als voorbeeld kan worden **genoemd** de opvang van **groepen** zigeuners.

Ten **aanzien** van hulp- en **bijstandverlening** aan deze specifieke categorieën vreemdelingen kunnen geen algemene richtlijnen gegeven worden.

7. Bijstand aan vreemdelingen die niet **beschikken** over een **geldige verblijfstitel**, doch wier verblijf bekend **is bij** het **bevoegde gezag**.

Naast de reeds genoemde categorieën van vreemdelingen **zijn** er vreemdelingen die (nog) niet of niet langer over een geldige **verblijfstitel** beschikken, doch wier **verblijf** bekend **is** bij het **bevoegde gezag** (Ministerie van Justitie of plaatselijke vreemdelingendienst). Het gaat **hier** om vreemdelingen die in **beginsel** **uitgewezen** kunnen of moeten worden, maar van wie **de uitzetting** niet zal **plaatsvinden** of om enige reden nog niet heeft plaatsgevonden. De belangrijkste gevallen, waarin blijkens richtlijnen van het Ministerie van **Justitie uitzetting** ook niet of voorlopig nog niet **má** plaatsvinden, **zijn:**

a. het bevoegde gezag heeft nog niet de **vereiste** last tot uitzetting gegeven;

- b. de aan een vreemdeling te gunnen "redelijke termijn" (waarbinnen hij het land moest hebben verlaten) is nog niet verstreken;
- c. het is de vreemdeling toegestaan in Nederland te verblijven hangende de beslissing op een door hem ingediend verzoek tot verkrijging van een vergunning tot verblijf of een vergunning tot vestiging of om toelating als vluchteling dan wel tot verlenging van de geldigheidsduur van de verblijfsvergunning;
- d. de vreemdeling heeft naar aanleiding van een afwijzende beschikking of van de Intrekking van zijn vergunning of toelating een schorsend verzoek om herziening of een beroep bij de Afdeling rechtspraak van de Raad van State ingediend, en op dat verzoek of dat beroep is nog niet beslist;
- e. de verwijdering van een vreemdeling is in verband met de gezondheids-toestand van hemzelf of van een van zijn gezinsleden niet verantwoord.

Zoals mede uit deze opsomming blijkt, gaat het in deze paragraaf steeds om vreemdelingen die om uiteenlopende redenen door het bevoegd gezag feitelijk ongemoeid worden gelaten en derhalve voorlopig hier te lande kunnen verblijven, ook al beschikken zij (nog) niet of niet langer over een geldige verblijftitel.

In de onder b tot en met e aangegeven gevallen blijkt dit uit een gedateerde aantekening voorzien van een dienststempel in het identiteitspapier (b.v. paspoort of identiteitspapier als bedoeld in bijlage A) van de vreemdeling of op een aan hem verstrekt inlegblad:

Het is redelijk en billijk dat aan de onder deze paragraaf vallende vreemdelingen zo nodig bijstand wordt verleend.

Uit enkele uitspraken van de Kroon blijkt, dat het weigeren van bijstand in dergelijke gevallen in strijd wordt geacht met in het algemeen rechtsbewustzijn levende beginselen van behoorlijk bestuur.

Bijstandverlening is echter in de regel eerst dan mogelijk wanneer de vreemdeling aantoont dat zijn verblijf bij het bevoegde gezag bekend is. Ook hier wordt de hoofdregel gevolgd, dat de gemeenten zichzelf op de hoogte kunnen en moeten stellen van de status van de vreemdeling.

Indien de af of niet door een raadsman bijgestane vreemdeling mededeelt dat zijn verblijf bij het bevoegde gezag bekend is, doch dat zelf niet kan bewijzen, zal de gemeente met hem kunnen overleggen over de vraag of hij ter verkrijging van dat bewijs zelf contact met de vreemdelingendienst zal leggen (indien hij daartoe bereid en in staat is) dan wel dat de gemeente dit zal doen (als hij dit liever heeft). Indien geen verificatie mogelijk blijkt, moet de vreemdeling als voluit illegaal beschouwd worden.

Ik merk nog op dat de inschakeling van een raadsman ook voor de gemeente van nut kan zijn. Het kan dan ook aanbeveling verdienen de vreemdeling te adviseren via het Bureau van rechtshulp alsnog een raadsman te zoeken.

8. Bijstand aan illegaal hier te lande verblijvende vreemdelingen

Als gevolg van de liberalisering en intensivering van het grensoverschrijdende personenverkeer, welke een "sluitend" grensbewakingsstelsel onmogelijk maken, en het noodzakelijkerwijze beperkte binnenlandse vreemdelingentoezicht is het voor vreemdelingen mogelijk ongevraagd en ongewelgd Nederland binnen te komen.

Hun verblijf is bij het bevoegde gezag onbekend en zij hebben ook niet het voornemen te pogen de beschikking over een geldige verblijftitel te krijgen. Een dergelijk verblijf hier te lande is in strijd met de wet.

Verlening van bijstand bevordert een dergelijk illegaal verblijf en doorkruist derhalve de uitvoering van de Vreemdelingenwet. Om die reden is het

In het algemeen onjuist aan illegaal hier verblijvende vreemdelingen, illegaal hier verblijvende werkloze buitenlandse werknemers uiteraard daaronder begrepen, bijstand te verlenen Irigevolgc de A.B.W.

Indien de illegale vreemdeling zich echter, na door u daarheen verwezen te zijn, bij de vreemdelingendienst heeft aangemeld met verzoek om een geldige verblijfstitel en hem hangende zijn verzoek voorlopig verblijf wordt toegestaan, kan hem bijstand worden verleend, mits de aanmelding door u is geverifieerd. Door die aanmelding komt hij immers in feite tot de onder 7 bedoelde categorie te behoren. De verificatie kan plaatsvinden door na te gaan of in het grensoverschrijdingsdocument een stempel of inlegvel is aangebracht als bedoeld onder 7. Heeft de betrokkene zulk een stempel niet verkregen of is hij zelfs niet in het bezit van een grensoverschrijdingsdocument, dan kan zijn mededeling dat hij zich bij de vreemdelingendienst heeft gemeld, eenvoudig geverifieerd worden door het vragen van een bevestiging van die zijde. Daarbij kan dan tevens blijken of de betrokkene, ofschoon hem niet uitdrukkelijk is toegestaan hier hangende de beslissing op zijn verzoek te verblijven, voorlopig toch feitelijk ongemoeid gelaten zal worden. Zodra een wél verkregen stempel of inlegvel ouder is dan zes maanden, is er reden bij di? vreemdelingenpolitie met medeweten van de betrokkene te Informeren of de beslissing reeds genomen is. In de gevallen waarin de vreemdeling niet naai categorie 7 overgaat blijft de regel van kracht dat aan illegalen geen bijstand wordt verleend.

Toch kunnen zich soms wal eens omstandigheden voordoen, die bijstand aan een hier te lande illegaal verblijvende vreemdeling rechtvaardigen. Oe formulering van artikel 84, eerste lid A.B.W. verzet zich daartegen niet. Die bijstandverlening moet evenwel, mede gelet op het individualiseringsbeginsel van de A.B.W., beperkt blijven tot heel bijzondere (nood)gevallen waarin, M een zorgvuldige individuele afweging, een weigering van bijstand onmiskenbaar in strijd zou blijken te zijn met in het algemeen rechtsbewustzijn levende beginselen van behoorlijk bestuur. Voorts mag een dergelijke bijstandverlening geen afbreuk doen aan de eis van een evenwichtige samenhang tussen het bijstandsbeleid en het vreemdelingenbeleid. Het is daarom van belang de eventuele verlening van bijstand - binnen de nauwe grenzen zoals zij hiervoren zijn omschreven - ook te bezien in het licht van het perspectief dat de vreemdeling in Nederland heeft of niet heeft. Het is niet juist een eenmaal begonnen bijstandverlening telkens te verlengen zonder de vreemdelingendienst van het bijzondere individuele (nood)geval op de hoogte te stellen (dit dan niet met vermelding van de naam). Ook in het belang van de vreemdeling zelf met in een dergelijk geval een goed overleg tussen de betrokken partijen (g.s.d. /secretaris-afdeling sociale zaken, vreemdelingendienst, Ministerie van Justitie) tot stand komen, waarbij enerzijds gestreefd moet worden naar een humanitair verantwoorde oplossing, die niet in strijd hoeft te komen met het algemeen belang, en waarbij anderzijds ongerechtvaardigde vromachtigen van de vreemdeling kunnen worden voorkomen. Het spreekt vanzelf dat ook door de vreemdeling, eventueel bijgestaan door zijn raadsman, aan ten dergelijk overleg deelgenomen moet kunnen worden. Zo nodig zou u ter verkrijging van deskundig advies ook contact kunnen opnemen met een instantie genoemd in bijlage D.

9. Enkele bijzondere onderwerpen

9.1. Surinamers

Het **is** vaak **moelijk** vast te stellen of een **voormalig** rijksgenoot een Nederlander van Surinaamse **herkomst is** dan wel een **Surinamer** - dus een vreemdeling - die na 25 november 1975, de datum van het onafhankelijk worden van Suriname, naar Nederland is **gekomen** of, toen reeds **in** Nederland **zijnde**, voor de Surinaamse **nationaliteit** heeft gekoörd.

Voorts is het niet **altijd** eenvoudig de geldigheid van de verblijfstitel te beoordelen **en/of** de **juistheid** van het verblijfsadres vast te stellen. **Deze moeilijkheden** worden veelal veroorzaakt of verder vergroot, doordat de betrokkene het voorgeschreven contact met de **vreemdelingendienst niet legt**, **terwijl** voorts de aanmelding bij het plaatselijke bevolkingsregister **soms** niet of niet **tijdig** plaatsvindt.

Bovendien **blijkt** het voor te komen, dat een voormalige **rijksgenoot** van Surinaamse **nationaliteit** - **tijdelijk** overigens - **zowel** een Nederlands als een **Surinaams** paspoort heeft.

Het **is** niet mogelijk gebleken voor alle **zich** in deze **voordoeude** gevallen **en** problemen richtlijnen, respectievelijk **oplossingen** te geven. **Toch zal** het met het oog op een **juiste** uitvoering van de A.B.W., **nodig zijn**, dat u **over** zo **betrouwbaar** mogelijke gegevens kunt **beschikken**.

Voor de **vaststelling** van het **juiste** verblijfsadres en van de **nationaliteit** lijkt het de aangewezen weg - **in** de **praktijk** wordt deze **werkwijze** hier en daar al gevolgd - dat **bij** elke eerste aanvraag **om** bijstand van een **voormalige** rijksgenoot de verstrekte gegevens worden geverifieerd bij het plaatselijke bevolkingsregister, ook al mocht de betrokkene een Nederlands paspoort hebben getoond. Wanneer daar **blijkt** dat de verstrekte gegevens **juist zijn en** de betrokkene de Nederlandse nationaliteit bezit, kan de aanvraag **om** **bijstand** op de **gebruikelijke** wijze worden afgewikkeld. **Heeft** de bijstandaanvrager de Surinaamse **nationaliteit**, dan **dient** aan toepassing van artikel 84, eerste lid, van de A.B.W. vooraf te gaan een onderzoek naar de geldigheid van de verblijfstitel. **Blijkt** dat de betrokkene niet **of** nog niet over een **geldige** verblijfstitel **beschikt**, dan dienen de paragrafen 7 en 8 in acht **genomen te** worden.

Indien **blijkt**, dat de door de bijstandaanvrager verstrekte gegevens niet juist zijn of er redenen **zijn** de juistheid ervan te **betwifelen**, dan wel wanneer **het** bevolkingsregister geen gegevens over de betrokkene heeft of kan **verkrijgen**, dient na overleg met dat bevolkingsregister, contact te worden **opgenomen** met de aanvrager. **Daarbij** wordt **hem** dan de **gelegenheid** gegeven aan de hand van **geldige** papieren alsnog de **juiste** gegevens te verstrekken over **zijn** verblijfsadres en zijn **nationaliteit**. **Indien** **nodig** wordt de betrokkene alsnog **verwezen** naar het plaatselijke **bevolkingsregister**. Zo lang niet vaststaat of **hij** een **verblijfstitel** heeft, wordt **gehandeld** als had **hij** geen verblijfstitel (**paragrafen** 7 en 8).

Tenslotte verdient het **in** geval van **bijstandverlening** aanbeveling aan het bevolkingsregister te verzoeken van een eventueel vertrek van **de** betrokkene **uit** de gemeente - wat **zich in** de **parktijk** vaak **voordoet** - **terstond** mededeling te **doen**. Zulks ter voorkoming van na dat vertrek ten onrechte voortgezette **bijstandverlening**.

9.2. Bijstand en garanten

Het komt voor dat een verzoek van een vreemdeling om een vergunning tot **verblijf** wordt **ingediend** op instigatie of met adhesie van een **in** Nederland gevestigde persoon of **instelling**. Veelal wordt daarmee beoogd de toelating **te** verkrijgen van niet-Nederlandse **familieleden**, b.v. de ouders van een vreemdeling die met een Nederlander **is** gehuwd. Naar ook andere **oogmerken** komen voor, b.v. van culturele aard. Vaak staat evenwel niet op voorhand vast, of **is** het zelf **twijfelachtig**, of de betrokken vreemdeling door eigen inkomsten **in** zijn onderhoud zal kunnen voorzlen. Het humanitaire karakter of het culturele doel dat met de toelating wordt beoogd, kan nochtans **aanleiding** zijn deze verzoeken **in** welwillende overweging te nemen. Uiteraard dient dan **wel** te worden voorkomen dat vreemdelingen als **hier** bedoeld door hun toelating **in** Nederland ten laste van de gemeenschap zouden komen. **In** dergelijke gevallen wordt ter dekking van dlt **risico** aan de vergunning tot verblijf **die** aan de vreemdeling wordt verleend, het voorschrift verbonden ervoor te zorgen dat een derde - meestal de **in** Nederland gevestigde persoon of instelling die het verzoek om toelating heeft ondersteund - zich **financieel** voor de betrokken vreemdeling garant stelt door afgifte van een schriftelijke **garantverklaring**. **Tenzij** daaruit anders blijkt, houdt deze verklaring in dat de garant Instaat voor **alle** kosten, **die voortvloelen** uit het **verblijf** van de betrokken vreemdeling en **uit** diens eventuele **(terug)reis** naar een land waar zijn **toelating** **is** gewaarborgd, zodat deze kosten niet ten laste van de Staat of van andere openbare **lichamen** komen of **blijven**. Oe **verblijfsvergunning** wordt **niet afgegeven**, indien en zolang **de vereiste** **garantieverklaring** niet overgelegd **is**. Indien een garant zijn **verplichtingen** niet of onvoldoende nakomt en ook geen nieuwe garant kan worden gevonden, kan de verleende vergunning eventueel weer worden ingetrokken.

Voor relevante **bepalingen** in de **Vreemdelingenwet** en het Vreemdelingenbesluit wordt **verwezen** naar bijlage C.

Van een aan een verblijfsvergunning verbonden voorschrift tot **zekerheidsstelling** **in** de vorm van een garantverklaring **blijkt** niet **uit** het **verblijfsdocument** of uit het desbetreffende **stempel in** het paspoort, doch **ult de** aan de vreemdeling uitgereikte **kennisgeving** van de beschikking waarblij hem de vergunning tot verblijf met het daaraan verbonden voorschrift werd verleend. **Dit is van belang, indien** een **bijstandaanvraag** is ingediend door een **vreemdeling** van **wie bij** het op **die** aanvraag volgende onderzoek blijkt dat hij **destijds bij** zijn **binnenkomst** in Nederland, hoewel geen bestaansbron voorhanden was, **tòch in het bezit** van een verblijfsvergunning gesteld werd.

Het ligt alsdan **in** de rede hem niet alleen te vragen naar de **verblijfsvergunning**, doch ook naar bedoelde kennisgeving.

Kan geen kennisgeving worden getoond, omdat deze **in** het ongerede geraakt of **om** andere redenen niet meer **in** het **bezit** van de vreemdeling is, dan kan bij

de **vreemdelingendienst** een afschrift daarvan worden gevraagd, alsook een **afschrift** van de garantverklaring zelf.

Is de betrokken **vreemdeling** zich van het bestaan van zulk een verklaring niet (meer) bewust - hetgeen in de **praktijk meermalen** voorkomt - dan kan de **vreemdelingendienst** ulteraard ook **uitsluit** geven over het al dan niet bestaan daarvan.

Indien voor het verblijf van de vreemdeling in Nederland een garantverklaring is afgegeven, dient eerst de aansprakelijkheid **uit** de garantverklaring te worden geëffectueerd.

← Gelet op doel en strekking van de garantverklaring, dient deze **immers** te worden **aangemerkt** als een voorliggende **bestaansmogelijkheid** voor de betrokken **vreemdeling**.

Uitgangspunt behoort dan ook te **zijn**, dat in dergelijke gevallen geen bijstand wordt verleend. Aangezien garantverklaringen een geldigheidsduur hebben van tien jaar, kan een aanvraag **om** bijstand **wel** ingewilligd worden, wanneer de garantverklaring tien jaar geleden of eerder **is** afgegeven.

Ik **realiseer** mij evenwel, dat **in** de praktijk **moelijkheden** kunnen ontstaan, zodra de garant niet (meer) in staat of bereid is, **zijn** verplichtingen jegens de betrokken vreemdeling na te komen. Het lijkt **mij** niet **billijk** de **cliënt** dan zonder meer de gevraagde bijstand te onthouden.

Anderzijds **moet** zoveel **mogelijk** worden voorkomen dat de bepalingen van de **Vreemdelingenwet** c.a. inzake de garantverklaringen worden gefrustreerd door het verlenen van bijstand. In elk geval ware aan de vreemdeling **uit** een oogpunt van **voorlichting** mede te delen dat het gevolg van het ontvangen van bijstand **kan** zijn dat hem **geen** verder verblijf **in** Nederland zal worden **toegestaan**. Verder ware door u als volgt te handelen.

a. Wanneer **het** voor u na **enig** onderzoek vaststaat, dat een garant Inderdaad niet langer in staat **is** **zijn** verplichtingen **uit** hoofde van de **garantverklaring** na te komen, wordt, **indien** daartoe ook overigens voldoende **aanleiding** bestaat, voorlopig bijstand verleend. Daarbij wordt de garant, **eventueel** door tussenkomst van de betrokken vreemdeling, erop gewezen dat hij **zich in** het belang van de vreemdeling tot de **Minister** van Justitie of tot de **vreemdelingenpolitie** dient te wenden met een verzoek de **draagwijdte** van de garantverplichting **in overeenstemming** te brengen **met zijn** financiële **omstandigheden**, c.q. hem van die verplichting te **ontheffen**. Tegelijkertijd wordt het ontstane onvermogen van **de** garant aan de **vreemdelingendienst** bevestigd. **Blijkt** vervolgens op **het** ingedende verzoek gunstig te zijn beslist, c.q. niet tot **uitwijzing** van de vreemdeling te worden overgegaan, dan wordt de aanvankelijk voorlopig verleende bijstand voortgezet zo lang dat nodig **is**.

b. Ook **in** de gevallen waarin **de** garant wel in staat moet worden geacht maar niet **bereid** wordt bevonden **zijn** garantverplichting na te komen, wordt aan de vreemdeling zo nodig bijstand verleend. **Tegelijkertijd** wordt ter effectivering van de garantverklaring, eventueel door tussenkomst van de **vreemdelingenpolitie**, de bemiddeling van het **Ministerie** van **Justitie** Ingeroepen. **Mislukt** deze bemiddeling, dan wordt de **bijstandverlening** voortgezet in **afwachting** van eventuele verdere stappen van de **Minister** van **Justitie**, welke niet genomen worden dan na verkregen advies van de **Minister** van Cultuur, **Recreatie** en **Maatschappelijk** Werk, die **daartoe** het oordeel van de **gemeente** inwilt.

Indien toepassing van het vorenstaande in een **voorkomend** geval **niet** tot een billijke oplossing kan leiden, verzoek ik u, daarvan mededeling te doen aan de **provinciale bijstandsconsulent** in uw provincie.

Overigens **wijs** ik u er nog op dat **voor** u **als** openbaar lichaam in de **zin** van de garantverklaring - waarin deze term altijd gehanteerd wordt - de **mogelijkheid** bestaat een vordering op de garant in te stellen. **Dit** kan echter, **d a t** een dergelijke (**verhaals**)vordering **niet op de A.B.W.** gebaseerd kan worden. **uitsluitend** een civiele vordering **zijn**.

9.3. De Wet arbeid buitenlandse werknemers (W.a.b.w.)

In verband met artikel 3, eerste lid, **A.B.W.** is het **voor** u van belang te weten wat over de **inschakeling** van **vreemdelingen** in de arbeid bepaald wordt in de Wet arbeid buitenlandse **werknemers** (Stb. 1978, 737, **inwerkingtreding**: 1 november 1979). Ingevolge artikel 4 van deze wet is het een werkgever verboden een vreemdeling arbeid te doen verrichten zonder een **tewerkstellingsvergunning** van de **Minister** van Sociale Zaken. Een **dergelijke** vergunning moet door de werkgever en de **vreemdeling** **gezamenlijk aangevraagd** worden bij het **Gewestelijk** Arbeidsbureau in de regio waar de vreemdeling **wil** gaan werken.

Een vergunning kan dus **pas** aangevraagd worden als een werkgever de vreemdeling **in dienst wil nemen**. De naam van de werkgever moet trouwens **in** de vergunning **vermeld** worden.

Het aanvraaan van een **vergunning** heeft echter geen zin als de vreemdeling niet bovendien **in** het bezit is **van een voor het verrichten van arbeid** geldige **verblijfsvergunning**, althans een aanvraag **daartoe** heeft **ingediend** (artikel 5 derde lid, onder b, van de **W.a.b.w.**). Een uitsluitend voor andere doeleinden afgegeven of aangevraagde verblijfsvergunning (b.v. voor **studie-doeleinden**) is niet **voldoende**.

Een aanvraag **om een tewerkstellingsvergunning** kan derhalve **ingediend** worden **wanneer**

- een werkgever bereid **is** de **vreemdeling** in dienst te **nemen** en
- de **vreemdeling** een verblijfsvergunning voor het verrichten van arbeid aangevraagd **of reeds** verkregen heeft.

De beslissing op een aanvraag om een **tewerkstellingsvergunning** dient **in** het **algemeen** binnen 30 dagen genomen te worden. De **mogelijkheid** bestaat dat **de beslissing** op het verzoek om een verblijfstitel langer op zich laat wachten. Wordt een aangevraagde verblijfsvergunning vervolgens geweigerd, dan wordt een Intussen verleende tewerkstellingsvergunning weer ingetrokken. **Wanneer** de vreemdeling, hangende de aanvraag **om een verblijfsvergunning niet** wordt uitgezet, zal hij de arbeid waarvoor bereids een **tewerkstellingsvergunning** werd afgegeven, kunnen aanvragen.

Oe werkloze **vreemdeling** zal het **in** het algemeen **zonder** de bemiddeling van het arbeidsbureau moeten **stellen** indien hij geen **verblijfsvergunning** heeft. **Het** arbeidsbureau mag **namelijk** slechts tot inschrijving en bemiddeling overgaan, **indien** het verblijf geregeld **is** en de vreemdeling toestemming heeft hier te lande arbeid te verrichten (dit geldt niet voor **E.E.G.-onderdanen**, **verdragsvluchtelingen** en enige andere **uitzonderingen**).

Do **W.a.b.w.** opent evenwel de mogelijkheid om een vreemdeling te **werk** stellen

hangende een beroepsprocedure omtrent zijn **verblijfstitel**, voor zover en zolang hij **hangende die** procedure niet wordt uitgezet. In een dergelijk geval kan hij gedurende die periode dus **ook** bij het **g.a.b.** worden ingeschreven **en** bemiddeld.

Uit het voorgaande volgt dat het ontbreken van een **voor** arbeid **geldige** **verblijfsvergunning** - anders dan tot nu toe - geen beletsel **behoeft** te zijn voor het stellen van de in artikel 3 **A.B.W.**, eerste lid, **A.B.W.** bedoelde **voorwaarden** tot **inschakeling** in de arbeid van vreemdelingen als bedoeld in paragraaf 7 van deze circulaire. Deze **voorwaarden** zullen in **voorkomende** gevallen niet alleen gericht dienen te zijn op het zelf zoeken van arbeid, maar ook op het aanvragen van een (eventueel tijdelijke) **tewerkstellings-**vergunning en op inschrijving bij het arbeidsbureau zodra dit **mogelijk** wordt.

Tenslotte wijs ik er nog op dat een **tewerkstellingsvergunning** in het geheel niet nodig is als de betrokken vreemdeling in het bezit **is** van een in artikel 3 **W.a.b.w.** bedoelde **verklaring** van de Minister van **Sociale** Zaken. Deze wordt aan hem afgegeven als **hij** gedurende een ononderbroken **tijdvak** van **drie** jaar **rechtmatig** een op het **verwerven** van inkomen **gerichte activiteit** in Nederland heeft uitgeoefend zonder zich nadien in het buitenland gevestigd te hebben.

10. De contacten tussen de Vreemdelingendienst en de C.S.D.

In de **inleiding** is reeds gezegd, dat de gemeente als uitvoerder van de **A.B.W.** zelf de status en de verblijfstitel van de vreemdeling **moet** onderzoeken. Wanneer dit niet mogelijk blijkt, zal de verantwoordelijkheid **in** de eerste plaats bij de vreemdeling gelegd worden. Dat **wil** zeggen dat **hij** zal worden uitgenodigd **zich** zelf tot de **vreemdelingendienst** te wenden. Dit kan slechts **achterwege blijven** in de in paragraaf 8 bedoelde **uitzonderlijke** gevallen waarin dat aan een **gemeente** aan een illegaal in Nederland verblijvende vreemdeling **bijstand** verleent en dan met de restrictie **die** in die paragraaf is aangegeven

Het **waarborgen** van de privacy van de vreemdeling en de bevordering van een zo **goed** mogelijke vertrouwensrelatie tussen hem en de **uitvoerders** van de **A.B.W.** brengt mee dat tussen deze **laatsten** en de vreemdelingendienst geen ongevraagde systematische uitwisseling van gegevens plaatsvindt. In verband hiermee **lijkt** het mij niet juist, wanneer bijvoorbeeld een **g.s.d.** aan een vreemdelingendienst automatisch mededeling zou doen van aan een **vreemdeling** verleende bijstand. Het komt mij echter evenzeer niet **juist** voor wanneer door een **g.s.d.** gewelgd zou worden aan een vreemdelingendienst mee **te** delen dat aan een door **laatstgenoemde** dienst met **name** genoemde **vreemdeling** bijstand wordt verleend. Uiteraard **blijven** contacten met de vreemdelingendienst nodig - ook al ter controle in bijzondere gevallen.

Ik zou er tenslotte nog voor willen pleiten, dat de betrokken vreemdeling niet alleen **tevoren** over eventuele oontacten tussen de **uitvoerders** van de **A.B.W.** en de **vreemdelingendienst** wordt ingelicht, **zodat** hij de gelegenheid krijgt zich daarover uit te spreken, maar ook dat hij zoveel **mogelijk** bij de contacten wordt betrokken, zo nodig bijgestaan door een tolk, een advocaat of een **andere** deskundige persoon of instelling.

II - Beleidsvoetsing

Zoals in de inleiding is meegedeeld, komt de circulaire van de toenmalige Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk van 1 juli 1971 te vervallen. Dit betekent dat daarmee tevens een eind komt aan de Inzending uwerzijds van de zogenaamde vreemdelingenstaten. De Inzending van deze inlichtingenstaten wordt vervangen door beleidsvoetsing door de bijstandsconsulenten.

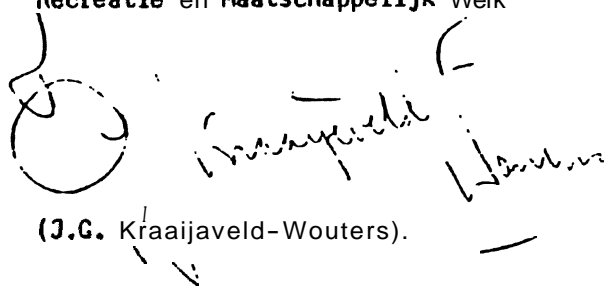
In het kader van deze voetsing zullen de bijstandsconsulenten periodiek en systematisch gegevens verzamelen over het door de gemeenten met betrekking tot vreemdelingen gevoerde bijstandsbeleid. Waar nodig zal een en ander met behulp van dossieronderzoek worden gecompleteerd. Wanneer een zodanig dossieronderzoek plaatsvindt, zal het er uiteraard alleen om gaan nadere informatie te verwerven over het door de gemeente gevoerde beleid en niet over de gevallen als zodanig. Het ligt dan ook niet in de bedoeling gegevens uit deze dossiers aan andere overheidsinstanties mede te delen.

Indien overigens bij u bepaalde vragen of problemen bestaan over de bijstandsverlening aan vreemdelingen of over deze circulaire, dan adviseer ik u ter zake contact op te nemen met de provinciale bijstandsconsulent.

Betreft het specifiek het vreemdelingenbeleid, dan kunt u zich wenden tot het Ministerie van Justitie, Directie Vreemdelingenzaken (zie bijlage D).

Een afschrift van deze circulaire zal worden gezonden aan het Nederlands Centrum Buitenlanders te Utrecht, de Vereniging Vluchtelingenwerk Nederland te Amsterdam en door tussenkomst van het Ministerie van Justitie - aan de Hoofden van de plaatselijke vreemdelingendiensten. Van de begeleidende brief van het Ministerie van Justitie gaat te uwer informatie een afschrift hierbij (zie bijlage E).

De Staatssecretaris van Cultuur,
Recreatie en Maatschappelijk Werk

(J.G. Kraaijeveld-Wouters).

BIJLAGEN

behorende bij de circulaire van ¹ 1979, 1979,
kenmerk BW-3D-XX, U 74677 I -No.

Bijlage A.

Verblijfstitels

Tot de geldige verblijfstitels behoren:

- a. een vergunning tot verblijf (identiteitspapier van lichtgroene kleur, model D, of cel stempel in het paspoort);
- b. een verblijfskaart van een onderdaan van een lidstaat der E.Z.G. (identiteitspapier van blauwe kleur, model E);
- c. een vergunning tot vestiging (identiteitspapier van gele kleur, model A);
- d. een toelating als vluchteling (identiteitspapier van rose kleur, model B);
- e. verblijf voor onbepaalde duur (blijkend uit een identiteitspapier van lichtblauwe kleur, model C).

Omtrent enkele van deze verblijfstitels volgen hieronder enige aanvullende notities.

Ad a.

Bij een verblijf van meer dan drie maanden gelat in het algemeen de regel, dat een verblijfsvergunning is vereist. Een dergelijke vergunning is één jaar geldig, doch kan telkens voor een jaar worden verlengd. Bovendien kunnen aan de vergunning beperkingen worden gesteld, die verband houden met het doel van het verblijf (br. het verrichten van arbeid, verblijf bij een bepaalde persoon, het volgen van een studie, enz.), en voorschriften worden verbonden, onder meer tot het stellen van zekerheid. Het model D is voorzien van de letter A, wanneer de houder ervan een asielgerechtigde (B-status) is.

Ad c.

Een vestigingsvergunning kan worden aangevraagd na een rechtmatig verblijf hier te lande van tenminste vijf jaar. Een dergelijke vergunning wordt niet verleend, indien niet redelijkerwijs wordt gewaarborgd dat de vreemdeling duurzaam zal kunnen beschikken over de nodige bestaansmiddelen. Wanneer deze vergunning is verleend, kan deze - zulks in tegenstelling tot de verblijfsvergunning - niet worden ingetrokken op grond van het ontbreken van bestaansmiddelen. Na een rechtmatig verblijf van tien jaar kan een vestigingsvergunning niet meer worden geweigerd op grond van het ontbreken van de nodige bestaansmiddelen.

Ad e.

Het gaat hierom een verblijf van onbepaalde duur dat na één jaar rechtmatig verblijf van rechtswege is toegestaan aan vreemdelingen die deel uitmaken van het gezin van:

- sen Nederlander of een Nederlandse;
- een houder/houdster van een vestigingsvergunning, of
- een als vluchteling toegelaten vreemdeling(e).

10/10/10
10/10/10

Bijlage B

Vluchtelingen en asielverrechtigden.

In deze bijlage wordt in vogelvlucht een overzicht **gegeven van** de organisatie van de hulpverlening en de mogelijkheden tot **bijstandverlening** aan:

1. vluchtelingen (A-status);
2. asielgerechtigden (B-status).

Vooraf wordt opgemerkt dat het **Ministerie** van Justitie al sedert enige tijd de gedragslijn volgt dat beslissingen betreffende tot een **van** deze twee **categorieën** behorende vreemdelingen via de Directie Bijstandszaken in afschrift worden toegezonden aan de betrokken **gemeentelijke** sociale diensten of **secretarie-afdelingen** voor sociale zaken.

Op die manier wordt bereikt dat aan de uitvoerders van de A.B.W. zo spoedig mogelijk de nodige duidelijkheid kan worden **verschafft over** de status van deze vreemdelingen.

1. Toegelaten vluchtelingen (verdragsvluchtelingen).

Vluchtelingen als bedoeld in artikel 1 van het **Vluchtelingen-verdrag** van Genève die in verband **daarmee** tevens ingevolge artikel 15 van de **Vreemdelingenwet** door de Minister van Justitie als vluchteling zijn toegelaten, zijn die **vreemdelingen die** zich uit gegronde vrees **voor** vervolging **wegens** hun ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of het hebben van een **bepaalde** politieke **overtuiging**, buiten hun land bevinden en daarheen niet **kunnen** of **willen** terugkeren.

Hun toelating als **vluchteling** en de daaraan verbonden specials **verblijfstitel** hebben in beginsel een onbeperkte **geldigheidsduur**. Deze "verdragsvluchtelingen" worden - zoals reeds in de circulaire onder 5.1 is **vermeld** - voor wat de toepassing van de A.B.W. betreft volledig met Nederlanders gelijkgesteld, **d.w.z.** dat zij **recht** op bijstand **hebben**, alsmede de **bevoegdheid** tot **gebruikmaking van de rechtsmiddelen** en tot indiening van **een** verzoek om een voorlopige voorziening ex **artikel 45** van de A.B.W. Zij worden onderscheiden in:

1. door de **regering** uitgenodigde vluchtelingen,
en
2. spontane vluchtelingen.

Dit onderscheid is vooral **van belang met het** oog op de organisatie van de eerste opvang en begeleiding.

- 1.1. Uitgenodigde vluchtelingen (br. Oegandezen, Chilenen en Vietnamezen) worden in de regel **centraal opgevangen** en voor kortere of langere duur ondergebracht in speciale centra (flats, **(contract)pensions** of hotels). De hieraan verbonden kosten worden door het rijk gedragen. Al raar **gelang** hun **omstandigheden** - zelfstandige huisvesting in een flat,

onderbrenging in een hotel of pension - ontvangen de vluchtelingen vanwege dit ministerie (Afdeling Welzijn Buitelanders) een uitkering voor levensonderhoud, resp. een uitkering voor persoonlijke behoeften, een en ander zoveel mogelijk naar analogie van he? Besluit landelijke normering en rekening houdend met het feit dat bepaalde uitgaven niet behoeven te worden gedaan.

Bet ten behoeve van de opvang van vluchtelingen gesubsidieerde particulier initiatief draagt, in nauw overleg met de gemeenten zorg voor de definitieve huisvesting. De kosten van woning-inrichting, woninghuur voor de eerste maand en andere bijkomende kosten worden eveneens nog door het rijk gefinancierd. Voor de kosten van woninginrichting ontvangen de vluchtelingen een lening. Van de komst van het desbetreffende gezin wordt de gemeente van vestiging steeds tevoren door dit ministerie bericht gezonden.

Vanaf het tijdstip van hun definitieve vestiging vordt de materiële hulpverlening door het rijk beëindigd en kunnen deze vluchtelingen, zo nodig, een beroep doen op de mogelijkheden van de A.B.W.

Ten slotte zij nog vermeld dat deze vluchtelingen geacht mogen worden vanaf de eerste verblijfsdag hier te lande over een geldige verblijfstitel te beschikken. Dat wil zeggen dat deze vluchtelingen, hoewel hun de definitieve beschikking(en) nog moeten worden uitgereikt, in de regel geacht mogen worden vanaf de eerste verblijfsdag de status te hebben van "toegelaten vluchteling". Dit houdt tevens in dat deze vluchtelingen vanaf de eerste verblijfsdag hier te lande geacht kunnen worden verdragsvluchteling te zijn.

- 1.2. Spontane vluchtelingen (Bulgaren, Syriërs, Ethiopiërs e.a.) die individueel en op eigen initiatief naar Nederland komen en zich rechtstreeks naar "in een bepaalde gemeente" willen vestigen, kunnen geen gebruik maken van de opvangfaciliteiten t.b.v. uitgenodigde vluchtelingen.

Zij moeten zelf trachten de beschikking te krijgen over (tijdelijke of permanente) huisvesting, terwijl de enige oplossing voor hun financiële problemen gelegen is in de mogelijkheden van de A.B.W.

Daar komt bij, dat zij "in tegenstelling tot de uitgenodigde vluchtelingen" niet geacht kunnen worden van meet af aan de beschikking te hebben over een geldige verblijfstitel. Bij aankomst hier te lande dienen zij een a-forulier (verzoek om toekenning van een verblijfsvergunning) en een f-forulier (verzoek om toelating als vluchteling) in. Ten bewijze dat deze formulieren zijn ingediend worden aan de vluchtelingen door de vreemdelingendienst afgestempelde copieën daarvan ter hand gesteld.

Hoewel door het Ministerie van Justitie en door de vreemdelingendienst vordt getracht zo spoedig mogelijk op deze aanvragen te beslissen om zodoende de periode van onzekerheid voor de asielzoekende vreemdeling zo kort mogelijk te doen zijn, is het met het oog op het is te stellen onderzoek veelal toch niet te vermijden dat de procedure tot verlening van een geldige verblijfstitel enkele maanden vergt.

Zolang door genoeg ministerie nog niet definitief op bovenbedoelde aanvragen is beslist, beschikken deze spontane vluchtelingen nog niet over een geldige verblijfstitel, doch wordt hun feitelijke aanwezigheid hier te lande door he:

bevoegde gezag voorshands **wel** aanvaard, zodat **bijstand-**verlening in dergelijke **gevallen** mogelijk is. Zodra op **bovenbedoelde** aanvragen gunstig is beslist, behoren ook deze vreemdelingen tot de groep van "**toegelaten vluchtelingen**" en **hebben** zij in verband **daarmee** dan **tevens** de **status van verdragsvluchteling**.

2. **Asielgerechtigden** kunnen **wellicht** het best **worden omschreven** als **vreemdelingen** die zich buiten **hun** land bevinden en daarheen **om** diverse **redenen** niet **meer** willen (**en** soms ook moeilijk kunnen) terugkeren, doch die niet **voldoen** aan **de** criteria **van** artikel 1 van het Vluchtelingenverdrag, resp. artikel **15** van de **Vreemdelingenwet**. Dit zijn **Sijvoorbeeld** **vreemdelingen** van via **om klemmende** redenen **van politieke** aard redelijkerwijs niet kan worden verlangd dat **zij** naar **hun** Land terugkeren.

De status van **asielgerechtigde** wordt toegekend in de vorm **van een** zgn. "gekwalificeerde" vergunning tot verblijf. **Het identiteitspapier** waaruit van de toekennig van een dergelijke **verblijfsvergunning** blijkt (het document van **lichtgroene** kleur, model D), wordt in dat geval voorzien **van** de **letter A**.

Bijlage C.

Enkele wetsartikelen over de garantverklaringen

Onderstaand volgen **enkele, relevante** wettelijke bepalingen uit de **Vreemdelingenwet** en het **Vreemdelingenbesluit** met betrekking tot de **garantverklaringen**.

De wettelijke grondslag voor de garant-verklaring is te vinden in:

- art. 11, **derde** en vierde lid, **van** de **Vreemdelingenwet** (**Stb. 1965**, nr. 40), en
- art. 48, eerste lid, de aanhef en onder letter b, van het **Vreemdelingenbesluit** (**Stb. 1966**, nr. 387).

De tekst van art. 11, derde en vierde lid, van de **Vreemdelingenwet** luidt als volgt:

" 3. De aan de vergunning verbonden voorschriften kunnen mede strekken tot het stellen van zekerheid **voor de kosten** die voor de Staat en andere **openbare** lichamen uit het verblijf van **de** houder der vergunning kunnen voortvloeien, **alsmede** voor de kosten **van** een reis **naar** een plaats buiten Nederland **waar** zijn **toelating** **gevaarborgd** is.

4. **Bij** of krachtens Algemene Maatregel van **Bestuur** **worden** regelen gegeven omtrent **het** stellen van zekerheid **als** bedoeld in het voorgaande lid."

De tekst van artikel 48, eerste lid, de aanhef en onder b, van het **Vreemdelingenbesluit** luidt als volgt:

"Artikel 48, 1. Bij een **voorschrift** tot het **stellen** van **zekerheid** verbonden aan een **vergunning** tot **verblijf**, kan **de** houder van de **vergunning** worden verplicht:

- a. **—**
- b. **er** voor te zorgen dat een in het **voorschrift** **aange-**
wezen derde zich schriftelijk **garant** **stelt** voor de
kosten die voor de Staat en andere openbare lichamen
uit het verblijf van **de** houder der vergunning kunnen
voortvloeien, **alsmede**

Voorts is relevant artikel 51 van het **Vreemdelingen-**
besluit, waarvan de tekst, voor zover hier van belang,
luidt:

"**Verplichtingen** voortvloeiende uit een **garantstelling**
hebben uitsluitend **betrekking** op **kosten**, veroorzaakt
binnen tien jaren nadat **de** vergunning is **verleend**."

Ten slotte moet in dit verbandnog even ~~gezien~~ worden op de laatste volzin van artikel 11, tweede lid, van de Vreemdelingenwet, die als volgt luidt:

"De beperkingen en voorschriften kunnen worden gewijzigd, hetzij op verzoek van de houder der vergunning, hotzij wegens veranderde omstandigheden".

Bijlage D.

Instanties die deskundige adviezen kunnen verstrakken:

Nederlands Centrum Buitenlanders (N.C.B.)
F.C. Dondersstraat 17a
3572 JA UTRECHT

Postbus 13313
3507 LH UTRECHT
tal. 030-719411

Stichting Landelijke Federatie van Welzijnsinstellingen
voor Surinamers
Willem de Zwijgerstraat 1
3583 HA UTRECHT
tel. 030-515724

De regionale welzijnsinstellingen voor
buitenlandse werknemers.

De bureaus voor rechtshulp.

De Vereniging Vluchtelingenwerk Nederland (S.V.N.)
Herengracht 6
1015 BK AMSTERDAM
tal. 020-224651

Ministerie van Justitie
Directie Vreemdelingenzaken
Schedeldoekshaven 100
2511 EX 's-GRAVENHAGE

Postbus 20301
2500 EH 's-GRAVENHAGE
tal. 070-707911

Bijlage E

MINISTERIE VAN JUSTITIE
Directie Vreemdelingenzaken
nr. AJZ 1334/E-633-A-351

Op te bergen achter Deel C van de
Vreemdelingscirculaire
(na de aanschrijving van 9 januari
1979)

's-Gravenhage, 6 december 1979

Aan de Procureurs-Generaal,
fgd. Directeuren van Politie;
de Hoofden van plaatselijke politie;
de Commandant der Koninklijke
Marechaussee;
het Ministerie van Financiën
(Directie Douane);
de Chef Rivierpolitie te-Rotterdam.

Onderwerp: bijstand vreemdelingen

De ontwikkeling in de opvattingen omtrent bijstandver-
lening aan vreemdelingen heeft geleid tot nadere bezin-
ning op de wijze waarop in de praktijk aan de Algemene
Bijstandswet in relatie tot de Vreemdelingenwet toepas-
sing zou dienen te worden gegeven.

Het overleg dat dienaangaande tussen mijn ambtgenote van
het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk
Werk en mij werd geroerd, heeft ertoe geleid dat mijn
ambtgenote voornoemd aan Burgemeesters en Wethouders der
gemeenten een daartoe betrekkelijke circulaire doet uit-
gaan, van de inhoud waarvan u door aangehecht exemplaar
in kennis wordt gesteld.

Hoewel de circulaire bestemd is voor de gemeenten (de
Gemeentelijke sociale diensten) als uitvoerders van de
Algemene Bijstandswet, moge ik u verzoeken, zulks gelet
op de raakpunten in het beleid van de Ministers van
Justitie en van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk
Werk ten deze, de inhoud ervan nauwkeurig te bestuderen,
en daarmee voor zoveel u aangaat, rekening te houden.

In verband met het gestelde in punt 7 van de circulaire

betreffende bijstand aan vreemdelingen die niet beschikken over een geldige verblijfstitel, doch vier verblijf bekend is bij het **bevoegde** gezag, moge ik u " ten overvloede " de artikelen 39, 43 en 45 van het Voorschrift vreemdelingen onder de aandacht brengen. Krachtens deze artikelen, zal **in** de gevallen waarin de uitzetting **opgeschort** is **hiervan** blijken uit een gedateerde **aantekening** **in** het **identiteits-**papier van de vreemdeling, dan wel onder meer **in** het geval dat de **vreemdeling** om asiel of toelating als vluchteling heeft **gevraagd**, uit een **aantekening** op een inlegblad. Voorts is voor u van belang het gestelde **in** de punten 8, betreffende bijstand **aan** illegaal hier **te** luiden verblijvende vreemdelingen, en 9.1, betreffende Surinamers. **Wat** het gestelde in punt 9.2, inzake bijstand **en** garanten, **betreft**, noge ik u verzoeken in voorkomend geval mij omtrent de **financiële positie** van de door de **vreemdeling** in kwestie **als** garant aangewezen persoon, en de vraag of diens **breedheid** en **vermogen** om **als** zodanig op te treden **als** **serieus** **en** **aanvaardbaar** kunnen worden aangemerkt, in uw voorstellen betreffende de verlening van een **vergunning** tot verblijf uitvoerig te blijven **inlichten**.

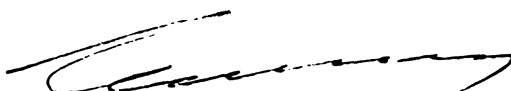
Aangezien inzending **van** de **staat** van inlichtingen, bedoeld in de **inmiddels** ingetrokken Rijksbijdrageregeling vreemdelingen (zie **Vc**, Bijlage **Cg**, onder B), art. 6, voor het vervolg zal uitblijven, en niet gerekend zal kunnen worden op automatische berichtgeving van de zijde van de Gemeentelijke **sociale** diensten **aan** de hoofden van plaatselijke politie omtrent **bijstandverlening** **aan** **vreemdelingen**, moge ik u verzoeken uwerzijds, **in** het bijzonder ter gelegenheid van de verlenging van de geldigheidsduur van vergunningen tot verblijf, zoveel mogelijk zelfstandig te **verifiëren**, of en over welke **middelen** de **betrokken** **vreemdeling** ter dekking van de korten van zijn **verblijf** **hier** te lande **kan** **beschikken**.

In dit verband moge ik tevens uw aandacht **vragen** voor het gestelde onder punt 10 **van** de circulaire, **betreffende** het acontact tusaen de vreemdelingendiensten en de Gemeentelijke **sociale** dienst.

Ik moge voortea in uw herinnering roepen het gestelde in de circulaire van 1 december 1977, nr. AJZ 1334/E-633-318 (te vinden achter Deel C van de Vc), inzake het Europees Verdrag betreffende Sociale en Medische Bijstand. In aansluiting daaraan deel ik u mede dat inmiddels ook Portugal dit verdrag heeft geratificeerd, en dat daardoor ten aanzien van onderdanen van dat land die in het bezit van een geldige vergunning tot verblijf in Nederland verblijven, geldt wat in die circulaire omtrent bijstandbehoevende onderdanen van Verdragulitende Partijen werd medegedeeld. Voor wat betreft de in art. 7 van genoemd Verdrag vermelde periode van 5 (cq. 10) jaren voortdurend verblijf op het grondgebied, waarna betrokkene niet meer op grond van bijstandbehoefte kan worden verwijderd, moge ik de bepaling van art. 14 van het Verdrag in herinnering roepen, inhoudende dat het tijdvak, gedurende hetwelk de betrokken pereoon bijstand heeft genoten, bij de berekening van de duur van het verblijf buiten beschouwing blijft, behalve ingeval van medische behandeling voor acute ziekten of medische behandeling van korte duur.

Indien de in de praktijk met deze circulaire opgedane ervaring u aanleiding mocht geven tot opmerkingen uwerzijds, zal ik het zeer op prijs stellen deze van u te vernemen.

DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE

E.A. Haars